

Nr 258.

Av herr **Lindberg** i Umeå, om viss ersättning från
riksförsäkringsanstalten till förre hovslagarefuriren
K. E. Friberg.

Förre hovslagarefuriren i kungl. Norrlands dragonregemente Karl Erik Friberg, vilken varit i tjänst vid nämnda regemente under tiden 1 november 1925—16 augusti 1930, då han på egen begäran meddelades avsked, lider nu av lungtuberkulös sjukdom, som synes vara ådragen under militärtjänstgöringen.

Under anställningen vid regementet deltog han i de två under februari och mars månader 1926 anordnade vinterfälttjänstövningarna och ådrog sig under den då rådande stränga kölden svår förkylning, vilket måste anses förklarligt, enär han för sin tjänst hade att under järnvägstransporterna uppehålla sig i hästvagnarna. Följderna av förkylningen kom till synes närmast genom näskatarr och ögoninflammation samt heshet, och härför sökte Friberg också vård å regementets sjukhus. Dessutom märkte Friberg under hela sin återstående tjänstetid, framför allt under tiden intill hösten 1927, trötthet och hade svårt att följa kamraterna i utbildningen. Han blev lätt trött, kände olust och uttalade ofta till kamraterna farhåga för, att han kanske ådragit sig lungtuberkulos. Under tjänstgöring som hovslagare måste han dagligen erhålla någon stunds ledighet för vila. Riktigheten i dessa uppgifter av Friberg styrkes också genom vad som framkommit vid en vid regementet verkställd utredning i ärendet, varöver protokoll förts.

Friberg inställde sig också flera gånger under åren 1926 och 1927 vid sjukvisitation å regementets sjukhus för att få genomgå grundlig undersökning å lungorna, men sådan undersökning lär icke ha verkställts. Det lär ha ansetts, att Fribergs nedsatta kroppskrafter hade orsakats av den ådragna förkylningen och näskatarren; röntgenundersökning gjordes i vart fall icke, då skäl därtill icke ansågs föreligga.

Efter avsked från regementet vistades Friberg i sitt hem intill den 20 april 1931 och deltog då i lättare jordbruksarbete. Kroppskrafterna voro även då nedsatta, men Friberg kände sig dock frisk.

Under tiden 20 april 1931—5 mars 1932 innehade Friberg tillfällig anställning såsom hovslagare vid veterinärinstitutet, och även om krafterna ännu voro något nedsatta, kände sig Friberg då betydligt starkare än förut. Den 25 april 1932, sedan Friberg erhållit ett lättare arbete vid Solvalla, fick han emellertid, utan att haft någon förkänning därav, lungblödning, och den 27 i samma månad undergick han därför undersökning vid serafimerlasarettet. Därvid konstaterades det, att han led av lungtuberkulos å båda lungorna, och denna befanns delvis vara av äldre natur, ehuru läkt. Friberg blev med

anledning av den konstaterade sjukdomen intagen å Mörsils sanatorium den 20 maj 1932, varifrån han utskrevs den 1 maj 1933. Lungtuberkulosen befanns då vara läkt, men kroppskrafterna äro alltjämt nedsatta, och Friberg är fortfarande mindre arbetsför.

Friberg ansåg, då sjukdomen utbrutit, för sin del uppenbart, att sjukdomen hade ådragits under den militära anställningen, och han anhöll därför hos riks försäkringsanstalten om ersättning för sjukdom, som ådragits under militärtjänstgöring. Genom beslut den 15 november 1932 (d.-nr 431/1932) förklarade emellertid riks försäkringsanstalten, att någon ersättning icke kunde beviljas Friberg, enär militärtjänstgöringen icke skäligen kunde antagas hava väsentligen bidragit till sjukdomen. Av Friberg hos försäkringsinspektionen anförda besvär över riks försäkringsanstaltens ifrågavarande beslut föranledde heller ingen ändring i anstaltens beslut. Då riks försäkringsanstalten lämnade Fribergs framställning om ersättning i anledning av sjukdomen utan bifall, torde detta hava berott på tolkningen av förordningens föreskrift angående förutsättningarna för erhållande av ersättning vid sjukdom, som yppats efter militärtjänstgöringens slut, nämligen att det skall ådagaläggas, att tjänstgöringen skäligen kan antagas hava väsentligt bidragit till sjukdomen. Vid tillämpningen av denna föreskrift anses det åvila den ersättningsökande att styrka, att sjukdomen härrör sig från militärtjänsten. Då riks försäkringsanstaltens läkare avstyrkt ersättnings utbetalande med den motiveringen, att lungblödning ej sällan kan vara första symptom på lungtuberkulos och att detta sannolikt varit fallit beträffande Friberg, så har det alltså ansetts, att Friberg icke bevisat sjukdomens samband med tjänsten. Försäkringsrådet inhämtade för sin del utlåtande från en viss specialist på lungsjukdomarnas område. Denne uttalade bland annat, att det icke funnes anledning att uppfatta Fribergs sjukdomar under militäranställningen såsom första uttrycket för den tuberkulösa infektionen, och att han, ehuru han icke av lämnade uppgifter kunde ange någon antaglig tidpunkt för uppkomsten av Fribergs tuberkulossjukdom, icke fann något som helst stöd för, att militärtjänsten kunde antagas hava väsentligen bidragit till sjukdomen; i utlåtandet avstyrktes därför besvären. På ifrågavarande läkares utlåtanden avslogos sålunda Fribergs framställning respektive besvär i ersättningsärendet.

Det synes dock mig, att man tillmätt de ovan nämnda utlåtandena allt för stor vikt, då man avgjort ersättningsfrågan, ty under ärendets utredning har dock av flera utlåtanden framgått, att det finnes omständigheter, som tala för, att militärtjänsten varit orsak till Fribergs senare utbrutna sjukdom. Vissa för Friberg betydelsefulla förhållanden synas också hava lämnats obeaktade. Enligt min mening är det tydligt, att Friberg vid inträdet i militärtjänst varit fullt frisk; han undergick ju då noggrann läkareundersökning, och en gammal men läkt tuberkulös sjukdom å lungorna, om sådan funnits, borde väl i så fall ha kunnat konstaterats; själv har ju Friberg då uppgivit, att han icke tidigare varit behäftad med dylik sjukdom. Det är vidare utrett och styrkt, att Friberg efter att ha deltagit i de förut nämnda vinterfält-

tjänstövningarna lidit av kraftnedsättning m. m. och att detta förmärkts av befäl och kamrater. Friberg har vidare upprepade gånger varit sjukanmäld under tiden därefter; han måste väl då hava undersökts, och de därvid förda anteckningarna borde väl, om lungsjukdomen då icke förefanns, giva besked härom. Själv påstår Friberg, att han begärt noggrann lungundersökning flera gånger, men att sådan icke verkstälts; det bör väl då finnas anteckningar hos vederbörande militärsjukhus därom, att anledning icke fanns till röntgenundersökning, enär en vid sjukhuset gjord lungundersökning givit besked om, att det icke förefunnes tvekan om, att lungorna voro friska. Av utlåtanden, som efter sjukdomens utbrott avgivits av andra läkare än dem, som på riks försäkringsanstaltens och försäkringsrådets framställningar yttrat sig i ärendet, framgår ju, att Fribergs tuberkulösa infektion varit av äldre datum, men läkt. Det synes då finnas någon anledning antaga, att han under militäranställningen haft tuberkulos, som dock också läkts under tiden för anställningen; det är i varje fall icke alls utrett, att sjukdomen grundlagts under tiden från militärtjänstens slut och till dess lungblödningen inträffade, tvärtom är genom intyg styrkt, att Friberg under denna tid syntts fullt frisk.

Dessutom har också av militärläkare, som vid tiden för Fribergs anställning vid Norrlands dragonregemente tjänstgjorde där, i avgivet utlåtande anförts, att det under alla förhållanden förefinnes »sannolikhet för att Fribergs militärtjänstgöring varit en bidragande orsak till hans nuvarande sjukdom». I detta ärende står sålunda uppgift mot uppgift. Om det beträffande sjukdom, som yppas efter militärtjänstens slut, av ersättningsökande skall styrkas, att tjänsten orsakat sjukdomen, så måste det dock vara så, att man skall tillmäta sökandens intyg till sin förmån minst samma värde som de avstyrkande utlåtanden, vilka avgivas av särskilda läkare, vilka stå till de beslutande myndigheternas förfogande såsom sakkunniga. När det gäller tveksamma fall som detta, synes det mig, att man bör utgiva ersättning.

Då Friberg alltjämt lider av sjukdomen och är urståndsatt att förrätta tyngre arbete, har jag därför ansett mig böra underställa ärendet riksdagens prövning.

Handlingar, som kunna vara av betydelse för frågans bedömande, komma att av mig överlämnas till vederbörande utskott.

Jag får sålunda hemställa,

att riksdagen måtte förklara förre hovslagarefuriren i kungl. Norrlands dragonregemente Karl Erik Friberg berättigad att komma i åtnjutande av ersättning från riks försäkringsanstalten för under militärtjänsten ådragen sjukdom med belopp, som skall utgå enligt vanliga grunder.

Stockholm den 23 januari 1934.

Elof Lindberg.

